

N:o 56.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om afskaffande af den personliga afgiften till presterskapets aflöning.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 78, har herr *J. Mankell* föreslagit:

»att Riksdagen måtte besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att snarast möjligt framlägga förslag till afskaffande af den personliga afgiften till presterskapets aflöning, på sätt kan finnas lämpligt efter föregående utredning af dess förhållande till öfriga personliga skatter.»

Uti motionen har herr Mankell åberopat sig på den motivering, som förefunnes i en af honom vid innevarande riksdag väckt motion, n:o 76, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående mantalspenningarnes afskaffande, deri han bland annat anförde:

Förkastligheten af de personliga skatterna förefölle så påtaglig, att den svårligen af någon rättänkande och förnuftig människa, med ringaste insigt i skatteväsendets beskaffenhet, borde kunna förnekas. En sådan skatteform stode i rakt omvänt förhållande till skatteförmågan. Att den fattigaste för sin familj och sina tjenare skulle betala samma belopp som millionären — för att ej tala om aktiebolag och banker, som vore alldeles befriade — syntes orimligt. Också hade de personliga skatterna i de flesta civiliserade länder blifvit afskaffade. Och det vore blott med några få stater — år 1878 Ryssland, Sachsen och Frankrike — som Sverige delade den tvetydiga äran af deras bibehållande.

Detta erkändes äfven i princip af den stora skatteregleringskomitén, som helst skulle velat föreslå deras allmänna afskaffande. Men den lät förmå sig att blott delvis tillstyrka en sådan åtgärd af det då praktiska skälet, att det måhända skulle förefalla nog brådstörtadt att på en gång beröfva staten och kommunen en inkomst af 5 millioner, då så många andra skattelättnader samtidigt ifrågasattes. Vål hade under sådana omständigheter varit, om komitén, med fasthållande af principens rättighet, föreslagit en efter hand skeende afskrifning, liksom med grundskatterna och indelningsverket. Men den föredrog i stället att tillstyrka afskaffandet allenast af några bland de personliga afgifterna, nemligen folkskoleafgiften, skyddsafgiften och fattigvårdsafgiften, jemte några mindre, personella afgifter. Och till försvar för de öfrigas bibehållande anförde den grunder, hvilka väl för hvarje följdriktigt tänkande menniska måste betraktas såsom svepskäl, men hvilka dock sedermera af de personliga skatternas anhängare fått göra tjänst vid hvarje försök till deras afskaffande.

Mer än någonsin torde nu äfven tiden vara inne för de personliga skatternas fullständiga afskaffande. Något, om än otillfyllestgörande, skäl mot deras ersättande medelst inkomstskatt efter fyrk eller bevillning kunde möjligen de oprivilegierade jordbrukarne haft att anföra, så länge de voro betungade med grundskatter och indelningsverk. Men sedan de nu blifvit befriade icke allenast från denna skatteform, utan äfven fått skyddstullar, hvilka derjemte kommit landets industriidkare till godo, funnes så mycket mindre skäl för de personliga skatternas bibehållande, som de obemedlade i vida högre mån än förut måste tryckas genom dessa skatters kvarstående, sedan de genom väsentligt höjda förbrukningsskatter nödgats ersätta statskassan de inkomster, som gått förlorade genom de sjelfegande jordbrukarnes och genom industriidkarnes skattelättnader.

Den enklaste och påtagligaste rättvisa måste således förestafva de personliga skatternas snara afskaffande. Härför syntes äfven den nuvarande tidpunkten, då så betydliga öfverskott å statsinkomsterna förefunnes, böra anses vara särdeles gynsam. Visserligen kunde man säga, att denna omständighet egentligen blott kunde hafva omedelbar inverkan på möjligheten af mantalspanningarnes afskaffande, som inginge till statsverket. Men dervid måste likväl erinras, att för de obemedlade, som i främsta rummet trycktes af de personliga skatterna, svårigheten att bära de höjda förbrukningsskatter, som inginge till statsverket, måste minskas genom de för kommunala behof utgående personliga afgifternas afskaffande, hvilket således verkade såsom en skattelättnad med afseende på det totala skattebeloppet till både staten och kommunen.

Oberäknadt rättmätigheten, hade äfven såsom praktiska skäl för meromnämnda skatters afskaffande blifvit anförda: att de ej tillförde staten eller kommunen några nämnvärda inkomster och ej sällan måste eftergifvas; att dessa inkomster ej oväsentligt minskades genom besväret och kostnaderna för afgifternas beräkning och uppbörd; att deras afskaffande skulle kunna medföra förenklad organisation af landsstaterna och de kamerala verken; samt att de delvis utginge med olika belopp i särskilda delar af riket, hvilket måste kännas så mycket obilligare, som de på somliga ställen bestämdes af de mest bemedlade på fyrktalsväldets grund.

Hvad beträffade den personliga afgiften till *presterskapets aflöning*, så ansågs densamma af skatteregleringskomitén böra bibehållas utan annan motivering, än att den saknade material till frågans historiska utredning. Emellertid hade för motionären uppgifvits, att denna afgift grundade sig på den skrivelse från 1859--1860 års riksdag, hvilken begärde lönereglering af presterskapets inkomster, samt blifvit medgifven vid löneregleringarna i de särskilda orterna, hufvudsakligast såsom ersättning för förut utgående dagsverken af fastighet saknande personer. Då afgiftens upphörande sedermera icke från något håll, motionären veterligen, inom riksdagen blifvit ifrågasatt, hade några skäl för eller mot dess bibehållande eller afskaffande icke blifvit anförda, fastän den sannolikt för närvarande vore den största af de personliga afgifterna och ej vore mindre tryckande än de öfriga.

Derjemte har motionären åberopat ett meddelande af numera aflidne sekreteraren i nämnda skatteregleringskomité doktor J. Hellstenius, enligt hvilket den personliga afgiften till presterskapets aflöning år 1878 uppgick till sammanlagdt 869,736 kronor 95 öre.

Såsom motionären erinrar, har den personliga afgiften till presterskapets aflöning faststälts genom de i de särskilda orterna på grund af kongl. förordningen den 11 juli 1862 angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster beslutade lönekonventioner, hvilka gälla för en tid af 50 år från den efter löneregleringens fastställande näst inträffande 1 maj. Under den tid, för hvilken dessa lönekonventioner faststälts, kunna de naturligen icke rubbas och den genom dem beslutade personliga afgiften till presterskapet naturligen icke heller afskaffas. Motionärens förslag är sålunda för närvarande utan all praktisk innebörd.

Då det dessutom torde stå en församling fritt att, derest den finner

för godt, befria vissa af sina medlemmar från utgörande af denna afgift under förutsättning att afgiften i sin helhet derigenom icke blir minskad, föranledes utskottet hemställa,

att herr Mankells förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 april 1896.

På lagutskottets vägnar

E. VON KRUSENSTIERNA.